

Павло Ісаков

ЗВЕДЕНА ТАБЛИЦЯ СЕЛЯНСЬКИХ ПОВСТАНСЬКИХ ЗАГОНІВ, ЩО ДІЯЛИ НА СУМЩИНІ ТА ЧЕРНІГІВЩИНІ В ПЕРІОД 1919—1923 рр.

№№ п. п.	назва загону, його керівник	чисельність	озброєння	територія діяльності	дата згадування чи існування	умови ліквідації	посилання
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Бібік, Крючковський	до об'єднання: Крючковський 120 піхоти, 20 кінноти; Бібік—2000	невідомо	Путивльський, Роменський, Лебединський, Крючковський повіти	1919—1920	24. 09. 19 утворився шляхом об'єднання загонів Крючковського і Бібіка в Путивльському п-ті Злились з Махном	Супруненко М. І. Боротьба трудящих України проти денкінщини. — К., 1979, — С. 165
2.	Борисов	300 чол.	—»—	Путивльський повіт	1919	Невідомо	СОДА — Р 2552, оп 3, спр. 18, арк. 1
3.	Ангел	невідомо	—»—	Борезенський, Конопотський п-ти; Ічнянський р-н: хх Августово, Дзюбівка, Жалівка (штаб)	6 серпня 1919	—»—	ЧОДА. — Р 4615, оп 1, спр. 13, арк. 97.
4	«Курінь смерті»	—»—	—»—	Борезенський, Конопотський п-ти	квітень 1919	—»—	Верстюк В. Ф. Внутрішній фронт.— К., 1991. — С. 102
5.	Галако	150(1919)— 32 шабель (08.04.1921)	—»—	Городнянський, Ямпільський р-ни	1919—1921	Галаку в бою вбито, загін розпався на 4 частини, які розійшлися по своїх селах.	ЧОДА.— Р. 4615, оп 1, спр. 1, арк. 13, 36

Примітка: СОДА – Сумський обласний державний архів.
ЧОДА – Чернігівський обласний державний архів.

1	2	3	4	5	6	7	8
6.	Григорій Штакало	300 багнетів	5 кулеметів, 2 гармати з снарядами	Борзенський п-ти, ліси Бутовка, Голайбіни хутори	1919	Невідомо	ЧОДА.— Р. 2201, оп 1, спр. 213, арк. 203
7.	Грива	невідомо	невідомо	Новгород-Сіверський пт, Дмитрівська в-ть, с. Олтарці	1919—1920	—»—	ЧОДА.— Р. 442, оп 1, спр. 9, арк. 5
8.	«Зелена армія»	—»—	—»—	с. Грузьке, Ворожба; Конотопський, Путивльський п-ти	21.11.1920	—»—	СОДА.— Р. 3136, оп 1, спр. 29, арк. 181
9.	«В кожаной тужурке с погонами и биноклем»	70	гвинтівки, гранати	Роменський п-т	17.12.1920	—»—	СОДА.— Р.1241, оп. 2, спр.22, арк. 56; спр. 13, арк.60
10.	Невідомо	195	6 кулеметів	с. Крупець, Шостинський п-т	14.07.1920	—»—	СОДА.— Р.3098, оп. 1, спр.6 арк. 10
11.	Хорченко	200	1 кулемет	Роменський п-т	11.12.1920	—»—	СОДА.— Р.1241, оп. 2, спр.22 арк. 78
12.	Кирило Вовк, Трофимов, Лапко	100—200—900	невідомо	Роменський п-т	13.12.1920	Переговори в грудні 20 року з ЧК 26.01.21 р. в Глинський в-ті Вовк після амністії розстріляний міліцією	СОДА.— Р.1241, оп. 2, спр.22 арк. 110,135; спр. 13, арк. 12, 57; спр. 3, арк.269
13.	Христовий	3 тис. (300 кінноти) — 700 багнетів, 40-50 кінноти	6 кулеметів, від Махна одержано 600 гвинтівок з 300 патронами на кожну, 2 гармати, 300 возів	Гадяцький, Роменський п-ти	серпень 1920	Невідомо	СОДА.— Р.1241, оп. 1, спр.18 арк. 129; 145; оп.2, спр.11, арк. 6, 2
14.	Ткаченко	500 (1920) — 15; 2 (1921)	невідомо	Чернігівський п-т, Яновська в-ть, Сумський п-т	1920-1921	—»—	ЧОДА.— Р. 2201, оп 1, спр.213, арк.257; СОДА.— Р. 88, оп 3, спр. 10б, арк.209

1	2	3	4	5	6	7	8
15.	Гресь	невідомо	—»—	Роменський п-т	26.12.1920	—»	СОДА. — Р.1241, оп. 2,спр.13,арк. 185
16.	Бусло (колишній вчитель Борківської школи Микола Титов)	30	—»—	Черемуївський, Городнянський п-ти, Яковлівська в-ть, м.Жуків, Олександрівський ліс	серпень 1920	—»—	ЧОДА.— Р. 28, оп. I, спр. 14,арк. 7
17.	Чернов	500	—»—	Лубни, Лохвиця, Роменський п-т	серпень 1920	—»—	СОДА. — Р. 1241, оп. 2, спр. 11,арк. 5
18.	Колішній військкомісар Роменського повіту	50	—»—	Чернеча Слобода	31.08.1920	—»—	СОДА. — Р.1241, оп. 2,спр.11,арк. 16
19.	Петренко	невідомо	—»—	Сосницький, Борзенський п-ти	29.05.1920	Діав від імені Директорії УНР і С. Петлюри	ЧОДА.— Р. 4, оп. 1, спр. 22, арк. 33
20.	Летик, Сірик	—»—	—»—	Л. Долинський п-т	серпень 1920	Невідомо	СОДА. — Р.1241, оп. 2,спр.11,арк. 28
21.	Буховецький	75	—»—	Л. Долинський п-т	серпень 1920	—»—	СОДА. — Р.1241, оп. 2,спр.22 арк. 28
22.	Арамонов, Маслов	30—70	—»—	Глухівський, Шосткинський п-ти	1920-1921	—»—	СОДА. — Р.1634, оп. 2,спр.1, арк. 2; Р. 1705, оп. 1, спр. 2, арк. 38
23.	Ромашко	400	7 кулеметів	Козелецький, Остерський, Ніжинський, Глухівський п-ти, Ярославська в-ть, м.Бобровиця	1920-1921	—»—	СОДА. — Р.1705, оп. 1, спр.1, арк.180; ЧОДА — Р. 5080, оп. 1, спр.10, арк. 45; Р. 70, оп. 1. спр. 28, арк. 107; Р.1, оп.1, спр.5, арк.23
24.	Яценко, Артамонов, Тидень (його ад'ютант — Москалець)	40	2 кулемети	Тулиговська в-ть, Глухівський п-т	1920-1921	Тидень, Москалець вели переговори з ЧК	СОДА. — Р.1705, оп. 2, спр.1, арк.18; ЧОДА.— Р. 4615, оп. 1, спр.4, арк. 12
25.	Сушенко	невідомо	невідомо	Глухівський п-т	27.05.1920	невідомо	СОДА. —Р.1705, оп. 2, спр. 1, арк. 25

1	2	3	4	5	6	7	8
26.	Фролов Денисенко	—»—	—»—	Лебединський п-т	1920-1921	Фролов розкався радянській владі	СОДА — Р.98, оп.2, спр. 19, арк. 1; Р.60, оп. 3,спр. 3, арк. 7
27	Листопад	20	—»—	Охтирський п-т	19.07.1921	Невідомо	СОДА — Р. 98, оп 2, спр. 20,арк. 712
28.	Малій	невідомо	—»—	Остерський п-т	1920-1921	—»—	ЧОДА — Р. 4612, оп 1, спр. 16,арк. 16.
29.	Ласточкін	—»—	—»—	Охтирський п-т	23.07.1921	—»—	СОДА... — Р.98, оп.2, спр.20,арк. 725
30.	Донченко	—»—	—»—	Охтирський п-т	1921	—»—	СОДА — Р. 98 оп 2, спр. 20 ,арк. 725
31	Пахновський	40	—»—	Охтирський п-т	1921	—»—	СОДА — Р. 98 оп 2, спр. 20 ,арк. 726
32.	Полодій	невідомо	—»—	Охтирський п-т	1921	Об'єднався в липні з Пановським і Донченком	СОДА — Р. 98 оп 2, спр. 20 ,арк. 726
33.	Ющенко	13— 20 шабель	3 кулемети	Городнянський п-т(в болотах). Основна частина прийшла з Мінської губернії	1921	Вів переговори з ЧК, але під впливом агітаторів із загону Балаховича відмовився від них і перешов у Кам'янку	ЧОДА... — Р.4615, оп. 1,спр.1, арк. 131
34.	Кочубей	75	2 кулемети	Валковський п-т	20..09.1921	Невідомо	СОДА — Р. 98 оп 2, спр. 20 ,арк. 726
35.	Ємельнов	14— 15 шабель	невідомо	Аннівка — Грибово-Рудня	1921	23 липня 1921 загін зі зброєю здався радянській владі	ЧОДА... — Р.4615, оп. 1,спр.1, арк..145
36	Блецький	невідомо	невідомо	Валковський п-т	1921	Невідомо	СОДА — Р. 98 оп 2, спр. 20 ,арк. 726
37	Калінін	50	невідомо	Ізюмський повіт	07.09.1921	—»—	СОДА — Р. 98 оп 2, спр. 20 ,арк. 726

1	2	3	4	5	6	7	8
38.	Порудчик Коваленко і його ад'ютант Шевченко (петлюровський характер)	30 багнетів	5 тачанок, 2 брйчки, 1 дрога	Ічнянський, Прилуцький п-ти	1921	Готував повстання в х. Жадьківка але червоні випереджаючим ударом перешкодили 14 повстанців вбито в бою	ЧОДА. — Р.4615, оп. 1, спр.1, арк.142
39.	Загорулько	25	невідомо	Охтирський п-т	29.09.1921	невідомо	СОДА. — Р. 98, оп 2, спр. 20, арк. 726
40.	Ситник	невідомо	—»—	Охтирський п-т	1920-1921	—»—	СОДА. — Р. 98, оп 2, спр. 20, арк. 726
41.	Дзюба	15 чол. кінноти	—»—	Чернігівський, Городянський п-ти	31..08.1921	—»—	ЧОДА. — Р.4615, оп. 1, спр.1, арк.145
42.	Савченко	60 шабель	—»—	Лебединський п-т, Н.-Сіверський п-т с. Біла Берізка	22.03.1921	—»—	СОДА. — Р. 98 оп 2, спр. 19, арк. 1 ЧОДА. — Р.490 оп.1 спр.65, арк. 92
43.	Добрий вечір	20	1 кулемет	Городнянський п-т(в болотах). Основна частина прийшла з Мінської губернії	1921	25.07.1921 загін йшов на з'єднання з Ющенком, але був розстріляний червоними.Отамана поранено.Загін пішов в Гомельську губ.	ЧОДА. — Р.4615, оп. 1, спр.1, арк.145
44.	Скрипаль	невідомо	невідомо	Лебединський п-т	1921	Загін розпався після вбивства отамана помічником Кучера Моліним	СОДА. — Р. 98 оп 2, спр. 20, арк. 726
45.	Гетьман	—»—	—»—	Лебединський п-т	1921	Невідомо	СОДА. — Р. 98 оп 2, спр. 19, арк. 1
46.	Коваль (загін в «шаро-Варах с лями с желтой кожи»)	30	—»—	Лебединський п-т, с. Вільшана	29..09.1921	Коваля вбито Скрипалем	СОДА. — Р. 98 оп 2, спр. 19, арк. 12; Р.88, оп. 3, спр. 9, арк. 50

1	2	3	4	5	6	7	8
47.	Брати Бутко	21	«вооружены плохо, большинство обрезами, а также плохо одеты, многие совершенно босые»	Лебединський п-т, с. Бобрик	23.05.1921	Невідомо	СОДА.— Р. 98, оп 2, стр. 19,арк. 66
48.	Заець	5	невідомо	Мартинівська в-ть, Лебединський п-т,	02..09.1921	—»—	СОДА.— Р. 98, оп 2, стр. 19,арк. 91
49.	Волинський	18	—»—	Лебединський п-т,	1921	—»—	СОДА.— Р. 60, оп 3, стр. 8,арк. 10
50.	Кучер	невідомо	—»—	Лебединський п-т	1921	Отамана вбито своїм Загоном восени 1921	СОДА.— Р. 98, оп 2, стр. 19,арк. 117
51.	Цимбаленко (колишній Кавалерійський офіцер)	250 багнетів, 50 шабель	2 кулемети, 2 гармати	Лебединський, Охтирський, Зеньківський п-ти	1921	Об'єднався з Червоним з Полтавщини	СОДА.— Р. 98 оп 2, стр. 19, арк. 119
52.	Хавро	«декілька чоловік»	невідомо	Лебединський п-т., с. Вільшана	1921	Невідомо	СОДА.— Р. 98 оп 2, стр. 19, арк. 119
53.	Зайцев, Сміянов	невідомо	—»—	Охтирський п-т	10.10.1921	—»—	СОДА.— Р. 98 оп 2, стр. 56, арк. 303
54.	«Алешка Грозний»	3	—»—	Охтирський п-т., Ловицький п-т., Зоринківська в-ть	06.05.1921	Об'єднався з Симоненком	СОДА.— Р. 1240, оп 1, стр. 17, арк 7
55.	Симоненко	20	—»—	Зоринківська в-ть, Ловицький п-т.,	1921	Невідомо	СОДА.— Р. 1240, оп 1, стр. 17, арк 7
56.	Фома Козін (з штабу Махна)	невідомо	—»—	Роменський п-т	25.04.1921	—»—	СОДА.— Р. 1240, оп 1, стр. 16, арк. 202
57.	Мітель	2000	—»—	Охтирський п-т.	19.07.1921	—»—	СОДА.— Р. 98 оп 2, стр. 56,арк. 235

1	2	3	4	5	6	7	8
58.	Булавінець- Золоторевський	12	—»—	Охтирський п-т	02.06.1921	—»—	СОДА.— Р. 98, оп 2, спр. 56, арк. 188
59.	Чумак	60 кінноти	—»—	с. В. Неплоївка, Сумський п-т	20.01.1921	—»—	СОДА — Р. 1241, оп., 2 спр. 3, арк. 56
60	Невідомо	150	—»—	С. Хижки, Конотопський п-т	13.02.1921	—»—	СОДА.— Р. 3293, оп., 1, спр. 2, арк. 25
61.	Кривущенко Маруся та «офіцер-петлорівець [ванюк]»	100—200— 400 шабель: — 1000 кінноти	17—12 куле- метів, 12 тачано, 250 возів	Глухівський, Охтирський, Роменський п-ти	липень 1920— червень 1921	В 1921 злилась з Ма- ном	СОДА.— Р. 3098, оп 1, спр. 6, арк. 8; спр 28, арк. 1; Р.98, оп. 2, спр. 20, арк. 414
62.	Ворошилов	невідомо	невідомо	північ Сумського п-ту с. Юнаківка	29.04.1921	Знищено Червоною мією у Білопільському р-ні	ар- СОДА — Р. 1241 оп 2, спр. 45, арк. 58
63.	«Низкого роста с рыжей небольшой бородой»	500 (200 кінноти)	10 куле- метів, 150 во- зів з та- чанками, біля кож- ної від 3 до 5 коней	Конотопський, Роменський п-ти	30.04.1921	—»—	СОДА — Р. 2552 оп. 3 спр. 52, арк. 21
64.	Пилипенко (від Махна)	20	1 кулемент, 3 тачанки	Сумський п-т, с. Срібне	червень 1921	—»—	СОДА.— Р. 1241, оп 2, спр. 48, арк. 77
65.	Левадний	невідомо	невідомо	Хмільовська в-ть	04.08.1921	—»—	СОДА.— Р. 1241, оп 2, спр. 6, арк. 136
66	Ткаченко	2-15	—»—	Сумський п-т, с. Воробійовка	08.08.1921	—»—	СОДА — Р. 88, оп. 3 спр. 106, арк. 209
67	Курчав	12	—»—	Сумський п-т, с. В. Бобрик	серпень 1921	—»—	СОДА.— Р. 88 оп 3, спр. 106, арк. 210
68	Лозовок	8	—»—	Сумський п-т, с. В. Бобрик	серпень 1921	—»—	СОДА.— Р. 88 оп 3, спр. 106, арк. 210
69	Бей	20	—»—	Глинська в-ть	26.04.1921	—»—	СОДА.— Р. 98 оп 2, спр. 20, арк. 26

1	2	3	4	5	6	7	8
70.	Гринь	120 шабель, 150 багнетів	3 кулемети	Охтирський п-т	03.06.1921	—»—	СОДА.— Р. 98, оп 2, спр. 20, арк. 125
71.	Кундій	15	невідомо	Зеньківський, Лебединський п-ти	16.06.1921	—»—	СОДА.— Р. 98, оп 2, спр. 20, арк. 351
72.	«Отряд одет в буденов- ську форму»	200	—»—	Сумський повіт	16.06.1921	—»—	СОДА.— Р. 98, оп 2, спр. 20, арк. 198
73.	Сенін	16	—»—	Глухівський п-т, Ямпільська в-ть	19.03.1921	—»—	СОДА.— Р. 1802, оп 1, спр. 2, арк. 5
74.	Голобородько	8-12	—»—	Лебединський п-т, с. Сергіївка	лютий 1921	—»—	СОДА.— Р. 60, оп.3, спр. 8, арк. 11
75.	Іванов	15	—»—	Лебединський п-т, сс. Берестівка, Капустянці	лютий 1921	—»—	СОДА.— Р. 60, оп.3, спр. 8, арк. 11
76.	Жрупський	невідомо	—»—	Лебединський п-т,	15.06.1921	—»—	СОДА.— Р. 60, оп.3, спр. 7, арк. 51
77.	Тарновська група (Н.І. Махно з дружиною, з червня 1921 приєдналась Маруся), командир кав. полку Азовської гру- пи 2-го Кримського пол- ку Харлашко., Командир 1-ої групи –Петренко. 2-гу групу очолював сам Н. І. Махно	Червень 1920: 700— 1500; в 1921: 2000 17000 (кінноти 2000), 300 пораних Основні си- ли скла- лись з 3-х полків: Ку- банський Махнов- ський, Дон- ський, Бать- ківський	2 трьох- доймові гармати, 35-50 ку- леметів, снарядів, патронів обмаль, 300 гвинтівок; червень 1921:40 тачанок, 30 кулеметів	сс. Суджа, Юнаківка, Терни, Бобрік, Вільшана, Ворожба, Недригайлів, Л Долина, Сумський, Лебединський, Путилівський, Білопільський, Борзенський п-ти	22.01.1920— 01.06.1921	Під тиском переважаю- чих регулярних черво- них частин. нестачі зброї і голоду 1921— 1923, який зломив укра- їнського селянина, в сер. 1921 покинув Ук- раїну.	СОДА.— Р. 3098, оп 1, спр. 7, арк.1— 7, 39, 104, 193; Р.1241, оп.1, спр. 18, арк. 141; оп. 2, спр. 3, арк 72; Р.2552, оп. 3, спр. 27, арк. 7 ЧОДА.— Р.4615, оп. 1, спр. 5, арк. 25; Р. 4615, оп. 1, спр. 1, арк. 185
78.	Висоцький «Червоні Кустарі»	150	кулемети	Конопотський п-т	19.01.1921	невідомо	СОДА.— Р. 3098 оп. 1. 7, арк. 51

1	2	3	4	5	6	7	8
79.	Вчитель Буховський, Ковякін	150	невідомо	Недригайлівський п-т	19.02.1921	невідомо	СОДА — Р. 3098, оп. 1, спр. 7, арк. 53
80.	Мондрик Платон, Буйний Захар	30	—»—	Буринська в-ть	17.03.1921	—»—	СОДА — Р. 3098, оп. 1, спр. 7, арк. 75
81.	Сафронов(Савонов), Чусь (Щусь). Загін в «червоно-черкасском обмун- дировании с буденовски- ми шапками, с красны- ми флагами»	400—500— 700	9-15 куле- метів, 2гармати, 200 підвод	Роменський Конотопський, Бахмацький, Борзенський, Путилівський, Охтирський п-ти	1921	загін пішов в Кремен- чущьку губернію	СОДА — Р. 3098, оп. 1, спр. 7, арк. 92, 107 177, Р. 2552, оп.3, спр. 66, арк. 2
82.	Муровець	12	невідомо	Новгород- Сіверський п-т,	30.04.1922	невідомо	СОДА — Р. 4564, оп. 1 спр. 17, арк. 35
83.	Іващенко, Белковець	невідомо	—»—	Шосткинський п-т	квітень 1922	—»—	СОДА — Р. 4564, оп. 1 спр. 17, арк. 17; ЧОДА. — Р. 4515, оп. 1, спр. 24, арк. 11
84.	Стешенко	12	—»—	Лебединський п-т	01.09.1922	—»—	СОДА — Р. 60, оп.3, спр. 11, арк. 52
85.	Ващенко	5-8	—»—	Клишківська в-ть, Н.-Сіверський округ, Понорницький р-н	1922-1923	—»—	СОДА — Р. 1731, оп. 2, спр. 5, арк. 15; ЧОДА. — Р. 4615, оп. 1, спр. 35, арк. 25
86.	Левченко, Погорілий	невідомо	—»—	Зеньківський, Роменський п-ти	19.01.1922	12.02.1922 засуджені до Розстрілу Військово-По- льовим Судом	СОДА — Р. 1241, оп., 2 спр. 8, арк. 5.
87.	Василь Шеворін	10	—»—	Глухівський, Шоскинський п-т	13.04.1922	невідомо	СОДА — Р. 1705, оп., 1 спр. 33, арк. 7.
88.	Охим Бондаренко	5	—»—	Лебединський п-т	11.10.1922— 16.03.1923	знищено ЧК	СОДА — Р. 98, оп.,2, спр. 46, арк. 39; Р. 88, оп. 1, спр. 52, арк.3
89.	Хоробрий	6-8	—»—	Лебединський п-т	11.10.1922	невідомо	СОДА — Р. 98, оп.,2, спр. 46, арк. 39.
90.	Хорній	4	—»—	Охтирський п-т	червень 1922	—»—	СОДА — Р. 98, оп.,2, спр. 57, арк. 279

1	2	3	4	5	6	7	8
91.	Сміян, Марк	7	—»—	Охтирський п-т	червень 1922	вбиті братом Сміяна Арсентієм	СОДА. — Р. 98, оп. 2, спр. 57, арк. 279
92.	Радченко(полковник Кірсан-Чаплін)	невідомо	—»—	Охтирський п-т	травень 1922	невідомо	СОДА. — Р. 98, оп. 2, спр. 44, арк. 1
93.	Марфенко	4	—»—	Сумський, Лебединський п-ти с. Н. Сироватка	21.11.1922	—»—	СОДА. — Р. 88, оп. 3 спр.1 7, арк. 20, Р.60 оп.3, спр.10, арк. 37
94.	Солянго	10 шабель	—»—	Охтирський п-т	25..04.1922	—»—	СОДА. — Р. 88 оп. 3 спр. 20, арк. 72
95.	Капустін	8	—»—	Охтирський п-т	25..04.1922	—»—	СОДА. — Р. 88 оп.3 спр. 20 ,арк. 75
96	Срипченко,Скубан (його жінка Іліаленко Анастасія)	невідомо	—»—	Ічнянський п-т	1922—1923	02.07 1923 вбиті і пере- дані радянській владі 3-ма членами загону	ЧОДА. — Р. 4615, оп. 1, спр. 35, арк. 22
97	Бокренко	—»—	—»—	Лебединський п-т	16.03.1923	невідомо	СОДА. — Р. 88 оп. 1, спр. 52 ,арк. 3
98	Тонський	—»—	—»—	Роменський п-т	14.04.1923	—»—	СОДА. — Р. 88 оп.. 1, спр. 52 ,арк. 12
99	Шевченко	—»—	—»—	Сумський п-т	14.04.1923	—»—	СОДА. — Р. 88 оп. 1, спр. 52 ,арк. 12
100.	Канц (циганський загін)	—»—	—»—	Сумський п-т	14.04.1923	—»—	СОДА. — Р. 88 оп. 1, спр. 52, арк. 12
101.	Андрієнко	36	—»—	Сумський п-т, Юнаківський р-н	14.04.1923	—»—	СОДА. — Р. 88 оп. 1, спр. 50, арк. 12
102.	Дебельський (колишній нарсуддя)	6	—»—	Новгород-Сіверський округ, поворницький р-н, прийшов з ново- збківського п-ту	1923	—»—	ЧОДА. — Р. 4615, оп. 1, спр. 35, арк. 25
103	Герасимець, Чертай	18	—»—	Ямпільський п-т	1923	—»—	ЧОДА. — Р. 4615, оп. 1, спр. 35, арк. 48
104	Орловський	невідомо	—»—	Чернігівська губ-я	1923	—»—	ЧОДА. — Р. 4615, оп. 1, спр. 35, арк. 61
105	Медовик	—»—	—»—	Чернігівська губ-я	1923	—»—	ЧОДА. — Р. 4615, оп. 1, спр. 35, арк. 61
106	Галиця	—»—	—»—	Чернігівська губ-я	1923	—»—	ЧОДА. — Р. 4615, оп. 1, спр. 35, арк. 61

У 1919—1921 рр. громадянська війна на Україні вступила в свою завершальну, найбільш активну і трагічну фазу. 1920 року радянська влада, остаточно закріпившись в Україні після двох невдалих попередніх спроб, продовжує свою політику щодо українського селянина, яка в 1919 р. породила масовий антикомуністичний селянський повстанський рух.

Наведена таблиця дозволяє нам створити об'єктивне конкретне уявлення про селянський повстанський рух, а не, говорити про нього абстрактно. Складаючи її, автор дотримувався принципу об'єктивності у відборі даних. В таблицю заносились лише загони політичного характеру. Радянська історична наука селянські повстанські загони називала «куркульськими бандами», умисно підмінюючи політичний зміст їхньої боротьби кримінальним. При цьому слово «куркуль» не мало чіткого соціального й економічного визначення. «Криміналізм» в діях загонів полягав у вбивствах радянських працівників, членів комнезамів і продзагонів, у знищенні комун тощо. Але ж всі ці дії мали політичний мотив і були відповіддю гнобленого українського селянства російсько-комуністичній каральній державній машині, конкретним втілювачам її політики. Так, наприклад, загін Дзюби 31 серпня 1921 р. вбив 3 членів комнезамою, а його секретаря кинув живим у вогонь.¹ Але при цьому чомусь обходили стороною те, що в інструкції комнезамою від 9 листопада 1920 р. дозволялось залишати в себе від 10 до 25% реквізованого збіжжя;² те, що досить часто місцевий комнезамою був лише засобом зведення особистих рахунків шляхом звинувачення в куркульстві; те, що «комнезами приймають потворну форму і нерідко стають причиною заворушень і повстань».³ Або ж 13 червня 1921 р. з с. Медвежого в Роменський повітвійськкомат повідомляли, що 8 червня загін Махна з 2400 чол., зайнявши село, «з короткими гужами чіплявся до населення з видачею комуністів, комнезамою і взагалі радянських працівників, попереджуючи, що знову прийде обов'язково; на селянство це страшно діє».⁴ Об'єктивності ради треба сказати, що траплялись іноді і перегини. Так, наприклад, загін Висоцького «Червоні Кустарі» часом примусово мобілізував селян в свій загін.⁵ Добровільно і примусово вербував населення і загін Христового.⁶ Як виняток, траплялись випадки прямого насилля і вбивства селян за відмову віддати або обміняти коней для загону.⁷ Але ще раз підкреслюю, що це — виняток. Частіш траплялись випадки, коли чисто кримінальний елемент, прикриваючись політичними гаслами і користуючись всеохоплюючим руйнівним хаосом громадянської війни, набивав власні кишені, «списуючи» свої злочинні дії на політичні повстанські загони. І цьому охоче вірила радянська влада, а іноді і сама робила подібне. Так, наприклад, у заяві в Роменський повітвійськкомат від 4 липня 1921 р. говорилось: «В м. Хмілов є організація махновців (очевидно, що в даному випадку слово «махновці» використовується для прикриття або як політичний жупел — Ісаков). На її чолі стоять: Кобець, Шульга (начальник повітової міліції), Єхрем. Вони примусово втягують молодь в свою партію. Проти них ніхто не скаже ні слова, тому що вони страшенно озброєні: поїхали на хутір Заклимок і перерізали всю родину Шевченка. Кого зарізали, кого застрелили, вбито 8 душ, старший син, невістка і п'ятеро дітей».⁸

Чому ж подібні до вищезгаданих, а в багатьох випадках і жорстокіші за характером і масштабами, дії регулярних військових червоних частин, продзагонів, ВУЧК, частин особливого призначення, міліції не вважаються кримінальними? Чи не тому, що були санкціоновані від 17 липня 1919 р. РРСО УСРР в постанові «Про придушення куркульських і білогвардійських заколотів на селі», прийнятої на основі листа Х. Г. Раковського, де йшлося про надзвичайні методи боротьби — кругову поруку, воєнну блокаду, захоплення заложників, накладання конт-

рибуції тощо? Як, наприклад, оцінити такі документи? Начальник каральної експедиції XII армії А. Азаров 6 липня 1920 р. повідомляв, що прибувши на х. Панщина, що біля с. Слоут Шосткинського повіту, він «всіх жінок і дітей заарештував і відправив у Глухів в концентраційний табір, майно конфіскував, а хутір спалив дотла. Це справило на селян хороше враження».⁹ Лебединський повітвиконком від 15 травня 1921 р. повідомляв: «Група Агапова, яка переслідувала Щуса і Савонова, гвалтувала жінок, грабувала, пиячила і т. п.».¹⁰ Начальник Марчихино-Будської волосної міліції Глухівського повіту 2 липня 1920 р. доповідав: «В продовольчому відношенні повна криза і голодування. 1/3 населення по тижню і більш зовсім не мають хліба, харчуються зеленню і частиною молоді картоплі, а 2/3 населення користуються привозним сурогатом хліба, ціна досягла до 20000 крб. за пуд»¹¹ (для порівняння: заробітна платня на цей час члена повітвиконкому становила 5850 крб. на місяць, а члена волвиконкому — 4400 крб.¹²). Ось так і починалась репетиція голодомору 1932—1933 рр. 6 серпня 1921 р. Ленін повідомив наркомпрода УСРР М. Владимірова про свій намір широко застосувати війська для збирання продподатку в Україні. 12 серпня за його підписом вийшла спеціальна постанова РПО про застосування надзвичайних заходів «примусового характеру» під час вилучення продподатку. А якщо ще і взяти до уваги загороджувальні загони навколо конаючих від голоду і невиконуючих продрозкладку районів,¹³ ходом якої, зокрема на Полтавщині, особисто кожен день цікавився Ленін¹⁴ (до речі, НЕП в Україні з його продподатком рішенням особливої сесії ВУЦВК в кін. березня 1921 р. було введено, на відміну від Росії, лише з осені 1921 р.), розстріли заложників, примусові виселення за межі України і т. п., то стане очевидною та політика тоталітарно-комуністичної системи щодо українського селянина. В 1921 р. в Україні вперше було запроваджено терор голодом. І тепер постає питання: так чиї ж дії, селянських повстанських загонів чи комуністичного режиму, вважати «бандитизмом», якщо не сказати більше? В умовах гноблення політикою «військового комунізму», терору голодом українське селянство мало повне право боронити всіма засобами свою волю і своє життя.

Свої взаємовідносини з селянством повстанські загони в цілому будували так, щоб не обтяжувати селян. Продукти харчування, фураж, коні купувались в основному у селян за ринковими цінами (кошти для цього реквізувались в установ радянської влади). Коні мінялись досить часто і безкоштовно. Це давало змогу повстанським загонам залишатись дуже маневреними. Досить часто повстанські загони себе забезпечували шляхом прямих натуральних реквізицій в установ радянської влади. Поширеним був і такий шлях забезпечення загонами себе продуктами харчування, як їх обмін на цукор, реквізований на цукрозаводах. Повстанці, як найбільш активна частина селянства, розуміли, що само селянство в цілому, яке вело не активну, а пасивну боротьбу (ухилення від служби в Червоній Армії, дезертирство, відмова виконувати продрозкладку і т. п.), є їхньою соціальною базою. І якщо втратити підтримку цієї соціальної опори, за чію свободу і вели боротьбу селянські повстанські загони, то їхня подальша боротьба стане неможливою. До кінця 1921 р. в основному радянська влада позбавила повстанські загони соціальної бази (голод 1921—1923 рр., введення НЕПу — специфічної спроби (з силовим відтінком) тимчасового компромісу комуністичного режиму з селянством, ідеологічний розкол українського суспільства). Все це позначилось і на чисельності, і на кількості політичних повстанських загонів у 1922 р.

За характером діяльності, селянські повстанські загони ділилися на тимчасові (здебільшого, місцеві) і постійні. У своїй боротьбі вони вра-

ховували наступне: влітку, восени селянина тримало господарство, земля; реквізиції продзагонів, їхнє посилення восени з врожаю (коли у селянина можна було щось забрати) призводили до хвилювань селян і різкого збільшення дезертирства з Червоної Армії, яка в основному складалася з селян (про події червоноармійці довідувалися з листів від рідних). Тимчасові повстанські загони створювались на весняно-літній та осінній періоди, а на зиму розходились по хатах (взимку важче було вести боротьбу і відходити від переслідування по снігу, залишаючи при цьому сліди). Постійні — навпаки, вели боротьбу протягом всього року. Рейди великих повстанських загонів в основному проводились влітку-восени, щоб мати змогу маневрувати у боях, не обтяжувати селян зимою, коли продукти харчування зростали у ціні, а коней у населення було важче міняти. У таблиці загонами місцевого характеру є ті, в території діяльності яких вказані конкретні села. Проміжними між місцевими і постійними були загони, які вели боротьбу в межах одного повіту або волості.

У своїй тактиці боротьби селянські повстанські загони, як правило, уникали прямих зіткнень з регулярними військовими частинами. І ось чому. По-перше, чисельність загонів значно поступалася чисельності червоних частин. Наприклад, у 1919 р. на одній тільки Чернігівщині знаходились: 12-та армія; 3-тя радянська українська (колишня інтернаціональна), 3-тя радянська стрілецька дивізії (всі — з Москви); дивізіон важкої артилерії (Ніжин), дивізіон легкої артилерії (Конотоп); у Городні — 20-ий (із Калуги) і 21-ий український стрілецький полки, чисельність двох останніх разом з ще одним важким артдивізіоном, який теж знаходився у Городні, становила 2250 чол. До кін. 1919 р. ще прибули: з Курська — 81-й полк; в Шостку — Дубовицький полк. В кінці 1919 р. було сформовано «Борзеньський» полк і 12-ою армією проведена мобілізація по Чернігівській губернії. На поч. 1920 р. в Глухівський повіт прибув Московський полк військ внутрішньої охорони.¹⁵ До цього потрібно ще додати чисельність міліції Чернігівщини (в 1921 р. — 2567 чол.¹⁶), численні продзагони, частини особливого призначення, частини ВУЧК, частини воєнізованої охорони. І все стане зрозумілим. Взагалі на середину 1920 р. Ф. Дзержинський для боротьби з повстанським рухом задіяв 107 батальйонів, 5 кавполків, 6 батарей. По-друге, повстанські загони кількісно і якісно поступалися регулярним військовим частинам в озброєнні. Так, з Махном у січні 1921 р. під Сумами вело боротьбу одних лише 5 бронепоездів. По-третє, обмеженість в матеріальних, людських, військових ресурсах повстанських загонів, їхня обтяженість пораненими. По-четверте, гостра нестача для командування професійних військових. По-п'яте, прив'язаність більшості повстанських загонів до своїх господарств, землі, небажання залишати рідну місцевість (з одного боку, селянський егоїзм, з іншого — під час їх відсутності каральні червоні частини могли спалити їхні села, а родини відправити до концтабору). Тому селянські повстанські загони в основному вели успішну боротьбу проти невеликих і середніх військових частин, продзагонів, радянських і комнезамівських працівників, знищували ненависні селянам комуни і радгоспи, заважали здійсненню заходів «військового комунізму», псували технічні засоби виробництва, зв'язку, шляхів сполучення. У своїй боротьбі іноді повстанські загони успішно використовували засоби дезорієнтації червоних частин. Це — використання червоноармійської будьонівської форми.¹⁸ При всій своїй прив'язаності до рідної місцевості більшості повстанських загонів вони все ж в цілому відзначались високою рухливістю при їхньому переслідуванні. В таких випадках загони не рахувались з кордонами повітів і губерній і мали змінну територію діяльності. З 2-ї пол. 1921 р. боротьба з повстанськими загонами в основному зосереджується в руках ВУЧК, яка і до

цього брала у ній найактивнішу участь. Постановою політнаради при РНК від 28 вересня 1921 р. ведення переговорів із загонами передавалось виключно органам ЧК.¹⁹ Останні активно створювали і використовували широку агентурну мережу донощиків (до речі, на 1922 р. заробітна платня для донощиків становила 1800 крб.,²⁰ не враховуючи продовольчих пайків і речової допомоги) і провокаторів. Закритість відповідних архівних фондів МВС, СБУ не дає змоги прослідкувати до кінця умови ліквідації деяких повстанських загонів, виявити, які «повстанці» були «підставними». І ця закритість, з одного боку, зрозуміла: на місцях продовжують проживати нащадки донощиків і провокаторів, а також тих, кого ці донощики і провокатори видали ЧК. Але працювала і агентурна розвідка повстанських загонів. Так, радянські органи, які вели боротьбу з повстанцями, протягом всього 1921 р. були змушені міняти майже кожні 2 тижні шифр переговорів.²¹ Повному об'єктивному розгляду питання боротьби радянської влади з повстанськими загонами заважає і те, що дуже велика частина відповідних архівних фондів в 1988—1990 роках була забрана Москвою.

При створенні таблиці автор не включив до її складу звичайні загони, групи, формування (що робила радянська історична наука) диверсійного характеру, які формувалися, на відміну від селянських повстанських загонів, «зверху» на території Радянської Росії комуністичним режимом для боротьби з УНР. Ці диверсійні формування засилялися особливо з «нейтральної зони» по демаркаційній лінії Сураж — Унеча — Стародуб — Новгород-Сіверський — Івот — Зернове — Глухів — Рильськ — Колонтаївка — Суджа — Беленихіно — Куп'янськ.

Крім повстанських загонів політичного характеру, які знаходяться в таблиці, існували на той час і загони карного характеру, про що вже згадувалось. Завжди у вирі справжньої політичної боротьби «впливає» на поверхню і чисто кримінальний елемент. Це теж наша з вами історія, яку ми не повинні замовчувати, а тим більше захищати ці загони до політичних. Ось ці збройні формування: 1920 р. — Лукерченко (Шосткинський п-т (22); 1921 р. — Кобець, Шульга, Єхрем (Хмільовська в-ть)²³; 1922 р. — Лезняк, брати Медведєви, Трояновський (7 чол.), Гайовий, Левченко, Соломинський (всі — Чернігівський, Сосницький п-ти),²⁴ Колодій (Куп'янський, Валковський п-ти),²⁵ Солівон (Охтирський п-т),²⁶ Безверхий (Безверховий) (40 чол., Сумський, Лебединський п-ти),²⁷ Штепа (с. Глинськ, Роменьський п-т),²⁸ Ковтунов (с. Шкирманівка, Шосткинський п-т, 7 чол.),²⁹ Корньов і Чорт (Пилип Роск — справжнє прізвище Кістень, з с. Палійовка Шосткинського п-ту) (17 чол., Глухівський, Шосткинський п-ти, 28 липня 1922 р. Корньов заарештований ЧК).³⁰ Основна маса цих кримінальних формувань з'явилась в 1922 — 1923 рр., коли в 1921 р. звузилась до мінімуму соціальна база політичного повстанського руху.

Хотів би окремо виділити таких повстанських отаманів, як Листопада, Ласточкина, Донченка, Фролова і Денисенка, Колодія, Пахновського, Кочубея, Білецького, Калініна, Шатравки, Загорунька, Ситника, Савченка, Скрипаля, Гетьмана, Волинського, Кучера, Хавра, які в угоду особистим амбіціям, не забуваючи про власні інтереси, не об'єдналися із загонами Н. І. Махна під час його Лівобережного походу. Скільки вже разів губив Україну вузькоамбіційний егоїзм українців!

Спільною особливістю селянського повстанського руху на Сумщині і Чернігівщині була майже повна відсутність серед широких селянських мас яких-небудь українських національно-патріотичних прагнень. Це пояснюється географічною близькістю Росії, багатоговіковим її русифікаторським впливом, можливістю швидкого військового втручання. Це обумовило те, що серед вимог широких верств селянства Сумщини і

Чернігівщини 90% займали вимоги соціально-економічного характеру, а не національного. І навпаки, на Київщині, Правобережній Україні відсоток національних вимог був значно більший. Селянські повстанські загони, що діяли на Сумщині і Чернігівщині, вимушені були це враховувати в своїй діяльності. Організуючи мітинги, проводячи політичну агітацію серед селянських мас, а це було другим основним, поряд з військово-силовим, напрямком боротьби, повстанські загони в своїй більшості робили акцент саме на соціально-економічних проблемах: мітинг 8 червня 1921 р. в с. Тучному Лебединського повіту загону Булавинця-Золотаревського,³¹ мітинг 3 серпня 1920 р. вгм. Жукові Черемуховського повіту загону Бусла.³² Зустрічалась і політична агітація, але вона знаходила менше розуміння: прокламації (2 січня 1920 р., с. Уланове Глухівського повіту) загону Маслової («Хай живе Вільна Федерація в ім'я села і міста!»)³³; прокламації (2 липня 1920 р., с. Будища Кролевецького повіту) отаманші Марусі (скликання Установчих Зборів, підтримка союзу Петлюри і поляків)³⁴; прокламації (29 травня 1920 р. по Сосницькому повіту) отамана Петренка (відновлення влади УНР і С. Петлюри, часткове використання соціально-економічних гасел)³⁵; прокламації (лютий 1919 р., м. Шостка) з вимогами федерації.³⁶

Характерною особливістю селянського повстанського руху на Чернігівщині було те, що в ньому, на відміну від Сумщини, відчувался вплив Правобережжя з його Директорією, очолюваною С. Петлюрою. На Сумщині ж переважав вплив Н. Махна. Так, наприклад, в 1921 р. на Чернігівщині органами ВУЧК були ліквідовані Броницький районний повстанський комітет Чернігівської губернії (220 чол.),³⁷ Остерський (в Сорокошичах) повстанський комітет.³⁸ Архівні документи не дозволяють сумніватися у їх зв'язках з С. Петлюрою. Навіть ще в 1923 р. в ніч з 6 на 7 квітня була ліквідована Повстанська організація Козелецького району Ніжинського округу, яка займалась підготовкою селянського повстання в с. Браниця. Операція ліквідації мала агентурну назву «Гроза». В ній брало участь 60 багнетів і 2 кулемети 96-го дивізіону військ ГПУ, 90 багнетів, 50 кіннотників курсів Губміліції, учебний взвод Конвойного полку та співробітники Губвідділу ГПУ. Бій тривав 2 години. Було заарештовано 100 чол., знайдено новий кулемет «Кольт», індуктор для вибуху пірокселіном залізничного полотна та потягів, телефон, багато іншого озброєння. В Браниці було введено військового стану, взято відповідачів.³⁹

Не можу обминути «єврейського» питання у діях селянських повстанських загонів, бо саме через нього багато цих загонів було віднесено до карних радянською історичною наукою.

Завжди в умовах соціальних катаклізмів посилюється пошук винуватців, якими в Україні ще з часів Визвольної війни Б. Хмельницького були євреї. У період громадянської війни євреї в свідомості багатьох селян, за свідченнями численних архівних документів, ототожнювалися з комуністичним режимом, з його каральними заходами. Тому всі ті акції, що проводилися з боку повстанських загонів щодо євреїв, мали політичне підґрунтя, а не були в своїй більшості просто каральними вбивствами. Звичайно, я не виправдовую ці заходи, але їх потрібно сприймати в контексті тогочасних історичних подій, а не абстрактно, самих по собі. Майже всі тогочасні повстанські загони висували гасло «Бий жидів і комуністів», яке знаходило підтримку широких селянських мас. І це — історичний факт. Так, повітревком Чернігівської губернії в кін. січня 1920 р. прийняв рішення «спалити деякі селища» за підтримку селянами цих селищ дій загону Ромашка,⁴⁰ який 2 січня 1920 р. в м. Бобровиці вирізав 38 євреїв, через декілька днів в Остерському повіті в м. Гоголеві — 40 євреїв, а 9 січня в м. Новій Басані — до 80 євреїв.⁴¹ «Населення Воронізької волості настроєне антисемітськи».⁴² Але

і серед червоних частин були поширені антисемітські настрої. Червоно-армійці корпусу Г. Котовського, які на поч. 1921 р. викачували у селян Сумської волості цукор, награваний ними на цукро заводах, «тут же міняли його на самогон, грабували селян і говорили, що вони приїхали в тил робити чистку і бити жидів, розорювати села і всілякі безчинства».⁴³ І такі випадки були далеко не поодинокими.

На всьому цьому фоні жорстокостей громадянської війни на Чернігівщині і Сумщині виділявся Глухівський повіт, який являв собою, і це буде сказано, без перебільшення, «вільну селянську республіку».⁴⁴ Але про неї більш детальна розповідь піде в наступній статті, яка буде присвячена комплексному розгляду селянського повстанського руху 1919—1921 рр. на Чернігівщині та Сумщині: причинам його виникнення і поразки, ходу, урокам і наслідкам.

Джерела та література:

- 1 ЧОДА. — Р. 4615. Оп. 1. — Спр. 1. — Арк. 143.
- 2 СОДА. — Р. 5575. — Оп. 1. — Спр. 2. — Арк. 59.
- 3 Трудящі Сумщини в боротьбі за владу Рад (917 — 1920) : 36. документів і матеріалів — Суми, 1957. — С. 97
- 4 СОДА. — Р. 1241. — Оп. 2. — Спр. 48. — Арк. 45—46.
- 5 СОДА. — Р. 98. — Оп. 2. — Спр. 20. — Арк. 488.
- 6 СОДА. — Р. 1241. — Оп. 2 — Спр. 11. — Арк. 26.
- 7 СОДА. — Р. 3098. — Оп. 1. — Спр. 7 — Арк. 1.
- 8 СОДА. — Р. 1241. — Оп. 2. — Спр. 5. — Арк. 4.
- 9 Розстріли, заложники, концтабори // Народна трибуна. — 1992. — 25 листопада. — С. 2—3.
- 30 СОДА. — Р. 60. — Оп. 3. — Спр. 7. — Арк. 28.
- 11 СОДА. — Р. 1705. — Оп. 2. — Спр. 1. — Арк. 33.
- 12 ЧОДА. — Р. 2. — Оп. 1. — Спр. 134. — Арк. 39.
- 13 СОДА. — Р. 1241. — Оп. 2. — Спр. 9. — Арк. 2.
- 14 СОДА. — Р. 1241. — Оп. 2. — Спр. 6. — Арк. 30.
- 15 ЧОДА. — Р. 2201. — Оп. 1. — Спр. 213. — Арк. 17, 20, 33, 46а, 111, 247.
- 16 ЧОДА. — Р. 4615. — Оп. 1. — Спр. 1. — Арк. 39.
- 17 СОДА. — Р. 3098. — Оп. 1. — Спр. 7. — Арк. 3, 12.
- 18 ЧОДА. — Р. 4615. — Оп. 1 — Спр. 1. — Арк. 7.
- 19 ЧОДА. — Р. 4615. — Оп. 1. — Спр. 1. — Арк. 176.
- 20 СОДА. — Р. 1731. — Оп. 2. — Спр. 4. — Арк. 44.
- 21 ЧОДА. — Р. 3978. — Оп. 5 — Спр. 1. — Арк. 68.
- 22 ЧОДА. — Р. 442. — Оп. 1. — Спр. 9. — Арк. 20.
- 23 СОДА. — Р. 1241. — Оп. 2 — Спр. 5. — Арк. 4, 12.
- 24 ЧОДА. — Р. 4615. — Оп. 1. — Спр. 31. — Арк. 22.
- 25 СОДА. — Р. 98. — Оп. 2 — Спр. 44. — Арк. 1.
- 26 СОДА. — Р. 98. — Оп. 2. — Спр. 57. — Арк. 279.
- 27 СОДА. — Р. 98. — Оп. 2 — Спр. 26. — Арк. 20; Спр. — 46. — Арк. 38
- 28 СОДА. — Р. 5703. — Оп. 1. — Спр. 795 — Арк. 17.
- 29 СОДА. — Р. 1731. — Оп. 2. — Спр. 5. — Арк. 331.
- 30 СОДА. — Р. 1739. — Оп. 3. — Спр. 3. — Арк. 93; Р. 1634. — Оп. 2. — Спр. 10. — Арк. 17, 19; Р. 1731. — Оп. 2. — Спр. 5. — Арк. 15; Р. 1705. — Оп. 1. — Спр. 33, — Арк. 31.
- 31 СОДА. — Р. 98. — Оп. 2. — Спр. 56. — Арк. 188.
- 32 ЧОДА. — Р. 28. — Оп. 1. — Спр. 14. — Арк. 7.
- 33 СОДА. — Р. 1705. — Оп. 2. — Спр. 1. — Арк. 9, 30.
- 34 СОДА. — Р. 1623. — Оп. 1. — Спр. 317 — Арк. 6.
- 35 ЧОДА. — Р. 4. — Оп. 1 — Спр. 22 — Арк. 33—36.
- 36 ЧОДА. — Р. 2201. — Оп. 1. — Спр. 213. — Арк. 48.
- 37 ЧОДА. — Р. 4615. — Оп. 1. — Спр. 13. — Арк. 23.
- 38 ЧОДА. — Р. 4615. — Оп. 1 — Спр. 5. — Арк. 11.
- 39 ЧОДА. — Р. 4615. — Оп. 1. — Спр. 35. — Арк. 5, 7, 9.
- 40 ЧОДА. — Р. 1. — Оп. 1. — Спр. 5. — Арк. 27.
- 41 ЧОДА. — Р. 1. — Оп. 1. — Спр. 5. — Арк. 23, 28
- 42 СОДА. — Р. 1363. — Оп. 1. — Спр. 5. — Арк. 187; ЧОДА. — Р. 4615. — Оп. 1. — Спр. 24, — Арк. 11.
- 43 СОДА. — Р. 88. — Оп. 3. — Спр. 10. — Арк. 33.
- 44 СОДА. — Р. 1808. — Оп. 2. — Спр. 5 — Арк. 2—3; Р. 1731 — Оп. 2 — Спр. 1 — Арк. 9—27.